

Nr 20.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om tillägg till lagen den 30 maj 1919 om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse; given Stockholms slott den 19 januari 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen antaga härvid fogat förslag till lag om tillägg till lagen den 30 maj 1919 om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse.

GUSTAF.

Herm. Lindqvist.

Förslag

till

Lag

om tillägg till lagen den 30 maj 1919 (nr 270) om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse.

Härigenom förordnas, att till lagen den 30 maj 1919 om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse skall fogas en ny paragraf av nedan angivna lydelse:

17 §.

På därom gjord framställning må länsstyrelse, i den omfattning sådant finnes påkallat, i fråga om försäljning av motor- och smörjoljor samt andra för framförande av motorfordon nödvändiga varor medgiva undantag från tillämpningen av denna lag.

Sådant undantag må dock endast avse försäljning från upplagsställe, där försäljning av andra varor ej förekommer; och skola sådana villkor för undantagets tillgodonjutande föreskrivas, att arbetstiden för biträde, som användes vid försäljningen, skäligen begränsas.

Innan ansökning om undantag, varom här är fråga, beviljas, böra ej mindre de, som i orten idka handel med varor, vilka undantaget skulle avse, samt dessa handlandes biträden än även de, som där bruka motorfordon, erhålla tillfälle att yttra sig över ansökningen.

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 januari
1923.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Lindqvist:

Genom särskilda remisser har Kungl. Maj:t infordrat yttranden från socialstyrelsen över vissa till Kungl. Maj:t inkomna framställningar om sådan ändring i lagen den 30 maj 1919 om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse, att eftergift från lagens tillämpning må kunna medgivas i fråga om försäljning av motorbränsle och andra förnödenheter för motorfordon. Socialstyrelsen har numera inkommit med yttrande i ärendet med förslag till viss författningsändring. Jag anhåller nu att få upptaga frågan till behandling.

Enligt nämnda lag må handelsbod, med visst undantag beträffande tiden närmast före julen, ej hållas öppen för allmänheten å *söckendag* å förmiddagen före klockan 8 och å eftermiddagen efter klockan 7. I avseende å bod, där handel idkas med mejeriprodukter och vissa andra livsmedel, är dock stadgat det undantag från nyssnämnda bestämmelse, att sådan bod må för försäljning enbart av dylika varor öppnas en timme tidigare och hållas öppen en timme längre än nyss är sagt (1 §).

Beträffande *sön- eller helgdag* gäller såsom allmän regel, att handelsbod ej å sådan dag må hållas öppen för allmänheten. Mellan klockan 7 och klockan 10 förmiddagen å *sön- eller helgdag* må dock bod hållas öppen enbart för försäljning av mejeriprodukter och vissa andra livsmedel samt färsk frukt och levande blommor (2 §).

Från de nu angivna, för landet i dess helhet gällande generella reglerna kunna med hänsyn till särskilda förhållanden inom viss kommun undantag inom vissa gränser medgivas av den myndighet, som utövar kommunens beslutanderätt. Dylikt beslut erfordrar dock för sin giltighet veder-

börande länsstyrelses fastställelse. Sålunda må beträffande *söckendag* tiden för öppethållande utsträckas för stad eller köping med högst en timme på morgonen och en timme på aftonen och för annan kommun med högst två timmar på morgonen och två timmar på aftonen (3 § 2 st.). I fråga om *sön- eller helgdag* må medgivande lämnas till försäljning av mejeriprodukter och vissa andra livsmedel samt färsk frukt och levande blommor under högst två timmar å tid efter klockan 1 eftermiddagen samt enligt lag den 16 april 1920 (nr 154) jämväl under tiden mellan kl. 10 och 11 förmiddagen (3 § 3 st.).

Vidare stadgas förbud mot att under tid, då handelsbod ej må hållas öppen, från boden utlämna eller försända vara, så framt den ej är såld å tid, då boden fått hållas öppen, samt mot att å tid, då försäljning i handelsbod enligt ifrågavarande lag må avse endast varor av vissa slag, därifrån utlämna eller försända vara av annat slag, så framt den ej är såld å tid, då sådan försäljning lagligen kunnat ske (8 § 1 st.).

Enligt 15 § är från tillämpning av lagens stadganden undantagen, bland annat, för resande avsedd försäljning vid järnvägs- eller ångbåtsstation, i järnvägsvagn eller å fartyg. Genom lag den 26 mars 1920 (nr 100) har tillfogats den bestämmelsen, att Konungen eller den myndighet, Konungen bestämmer, äger att i den omfattning och på de villkor, som prövas påkallade, meddela eftergift från lagens tillämpning, därest så erfordras för att förse fartyg med skeppsförnödenheter eller dem, som yrkesmässigt bedriva saltsjöfiske, med livsmedel eller andra för fisket behövliga varor eller för tillgodoseende av annat dylikt, särskilt trängande behov.

Framställ-
ning av
Kungl. auto-
mobil-
klubben.

Kungl. automobilklubben har i en till Kungl. Maj:t ingiven, den 26 augusti 1920 dagtecknad skrivelse anfört i huvudsak följande:

Motortrafiken hade numera blivit av omfattande betydelse och detta icke minst på landsbygden, där trafiken från gästgivaregårdar och dylika platser ofta ägde rum medelst motorfordon samt turisttrafiken ävenledes i stor omfattning ombesörjdes med sådana fordon. Det hade därför framstått såsom ett betydande avbräck i denna trafik, att motorbränsle och olja icke kunde erhållas på sön- eller helgdag. De i 15 § i lagen om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse stadgade undantagen från lagens tillämpning avsåge nämligen icke bränsle eller olja för motorfordon och det vore således, på grund av lagens nuvarande lydelse, icke möjligt att på sön- eller helgdag erhålla för motortrafik erforderliga driv- och smörjmedel.

Visserligen kunde med stöd av bestämmelserna i 8 § första stycket i nämnda lag leverans av ifrågavarande varor äga rum å sön- eller helgdag, om de försålts å för handelsbods öppethållande anslagen tid. Men då detta endast undantagsvis

vore fallet, kunde motortrafiken å sön- och helgdagar bliva i hög grad försvårad, ja omöjliggjord. Dessutom vore att märka, hurusom berörda bestämmelser i 8 § inbjöde till ett kringgående av lagen, därvid möjlighet föreläge att ifrågavarande varor komme att tillhandahållas till oskäligen priser. För turisttrafiken bleve lagen så mycket kännbarare, som denna i allmänhet torde vara obekant för utlänningar, vilka näppeligen kunde förutsätta, att handeln med motorbränsle och olja vore stängd på sön- och helgdagar. I andra länder vore sådan handel fri, exempelvis i Norge, Danmark, Frankrike och England, vilka länder lämnade den största strömmen av turister till vårt land.

På grund av vad sålunda anförts har automobilklubben hemställt om sådan lagändring, att motorbränsle och olja finge salubjudas under viss tid jämväl å sön- och helgdagar.

Därjämte har länsstyrelsen i Södermanlands län i skrivelse den 7 september 1920 framhållit, bland annat, att särskilt för samfärdseln med automobiler och motorcyklar men även för motorbåtstrafiken föreläge ett verkligt behov av att såväl å sön- och helgdagar som å söckendagar och utan begränsning till vissa timmar av dagen kunna anskaffa erforderligt motorbränsle. Det syntes fördenskull lämpligast att från tillämpning av stadgandena uti ifrågavarande lag undantaga försäljning av motorbränsle och möjligen även andra motorförnödenheter.

Framställning av länsstyrelsen i Södermanlands län.

Socialstyrelsen har den 2 maj 1922 avgivit yttrande över förenämnda framställningar, därvid styrelsen överlämnat dels infordrat yttrande från Sveriges trafikbilägares riksförbund dels införskaffade uppgifter från länsstyrelserna rörande antalet försäljningsställen för eldfarliga oljor i allmänhet, för bensin och därmed jämförligt motorbränsle samt för eldfarliga oljor i större förråd ävensom dessa försäljningsställets fördelning på landets olika delar, dels ock från Kungl. automobilklubben inhämtade upplysningar angående detaljhandeln med bensin.

Yttranden.

Sveriges trafikbilägares riksförbund hemställer i sitt yttrande, att förslag till ändring i förevarande lag måtte utarbetas, så att motorbränsle, olja, karbid, acetylgas och gummiringar finge försälas under hela dygnet.

Sveriges trafikbilägares riksförbund.

I sitt utlåtande över ifrågavarande framställningar har socialstyrelsen i huvudsak anført:

Socialstyrelsen.

Styrelsen, som i utlåtande den 17 december 1919 avstyrkt bifall till liknande framställning, hade under den tid, som sedermera förflutit, ej kunnat undgå att finna, att trafiken med motorfordon nått en mycket betydande utveckling. Antalet inregistrerade automobiler och motorcyklar, som vid 1919 års utgång utgjorde 8,506 respektive 9,059, hade sålunda vid utgången av år 1920 uppgått till 18 241 respektive 13,266 och vid 1921 års slut till 27,359 respektive 18,530. Med hänsyn till de sänkta prisen på automobiler, motorcyklar och brännolja samt

de hittills föga nedsatta järnvägstaxorna syntes man hava skäl antaga, att berörda utveckling ännu komme att fortgå. Vad som anförts rörande automobilerna och motorcyklarna torde äga motsvarighet i avseende å motorfartygen och motorbatarna. Motorfordonet torde sålunda såväl till lands som sjöss, ja även i luften, redan vara eller vara på god väg att bliva ett viktigt, allmännyttigt trafikmedel. I betraktande härav borde det tillses, huruvida det ej skulle lata sig göra att utan intrång på de syften, som fullföljdes av den s. k. butikstängningslagen, tillgodose ifrågavarande krav på tillgång till motorbränsle och andra förnödenheter för motorfordon. Visserligen syntes motorfordonstrafiken för närvarande, utan förändrad lagstiftning, reda sig ganska bra, men torde detta förhållande i avsevärd mån böra tillskrivas bristande åtlidnad av ifrågavarande lag.

Socialstyrelsen erinrar härefter därom, att styrelsen i sitt tidigare avgivna avstyrkande utlåtande i ämnet förmenat, att saken skulle ställa sig annorlunda, om det endast vore fråga om ett antal lämpligt fördelade, av någon intresserad sammanslutning anordnade depåer av motorförnödenheter. Styrelsen meddelar, att förut omförmälda utredning angående försäljningsställen för eldfarliga oljor inom landet av styrelsen föranstaltats närmast i avsikt att undersöka, huruvida ej en försäljningsorganisation i enlighet med nu antydda riktlinjer skulle kunna åvägbringas genom medgivande av generellt undantag åt någon eller några kategorier av dylika försäljningsställen. Av berörda utredning hade emellertid framgått, att dessa försäljningsställets fördelning på olika orter och kategorier vore sådan, att någon ändamålsenlig försäljningsorganisation icke gärna låte sig uppbyggas på angivet sätt.

Härefter anför socialstyrelsen:

»Enligt styrelsens förmenande skulle en någorlunda tillfredsställande försäljningsorganisation kunna bringas till stånd genom beviljande av erforderligt antal lämpligt fördelade, särskilda undantag. Sådana undantag skulle emellertid endast få medgivas under den förutsättning, att försäljningen av motorförnödenheter bedreves utan samband med annan handel, och skulle förbindas med villkor, som säkerställde vid försäljningen använda biträden mot oskäligt lång arbetstid.

Genom att göra de ifrågasatta försäljningsrättigheterna beröende av prövning och tillstånd för varje fall skulle avvikelserna från lagen kunna begränsas till vad som med hänsyn till föreliggande behov kan anses påkallat. Enligt styrelsens mening skulle undantag av förevarande art endast medgivas beträffande större samhällen, i regel blott för ett försäljningsställe, samt viktigare vägknutpunkter. Vidare skulle man med en dylik procedur ha möjlighet att fördela försäljningsställena på lämpligt sätt — särskilt synes detta kunna förväntas, om myndigheterna, såsom ändamålsenligt torde vara, rådförde sig med någon i avseende å trafiken med motorfordon sakkunnig institution, exempelvis automobilklubben. I fråga om vilken myndighet lämpligen borde beklädas med befogenhet att medgiva här ifrågavarande undantag, anser sig socialstyrelsen utan tvekan böra föreslå vederbörande länsstyrelse. Såsom handhavande frågor angående tillämpningen av förordningen om automobiltrafik samt firmaregistrering och eldfarliga oljor

samt i egenskap av högsta polismyndighet torde nämligen länsstyrelserna ha särskilda förutsättningar att handlägga ärenden rörande här ifrågasatta undantag.

Den största svårigheten vid medgivandet av undantagen torde måhända bliva att välja mellan konkurrerande företag. Med hänsyn till den stränga begränsning, som skulle iakttagas vid undantags beviljande, och betydelsen för trafiken av undantagsrättighetens tillfredsställande utövning torde länsstyrelsen, utan alltför mycket beaktande av prioritet i avseende å tid för ansökan och tidigare utövning av liknande försäljning, böra söka uttröna, vilket av de företag, som kunna komma i fråga, är att anse såsom det mest lämpliga. För att bereda länsstyrelsen erforderliga upplysningar i detta avseende synes det vara lämpligt att ej blott handlande inom branschen — vilka därigenom även skulle tillförsäkras möjlighet att framträda såsom sökande — utan även innehavare av motorfordon i orten skulle lämnas tillfälle att yttra sig över inkomna ansökningar om undantag. Lämpligt torde kanske i en del fall bliva för länsstyrelsen att söka förmå respektive konkurrenter att enas om gemensam försäljning.»

Med avseende å ett samtidigt tillgodoseende av de affärsanställdas intresse anför socialstyrelsen vidare:

»En betydelsefull invändning mot den påyrkade eftergiften till förmån för handeln med förnödenheter för motorfordon har varit, att man, da denna handel i stor utsträckning bedrivs i samband med försäljning av andra varor, skulle genom en dylik eftergift — särskilt givetvis om eftergiften bleve generell — i väsentlig mån rubba den genom butikstängningslagen asyftade begränsning av arbetstiden. Såsom erfarenheten visat, låter det sig nämligen i praktiken knappast göra att i butiker med ett flertal slag av varor begränsa försäljningen till endast något eller några varuslag. Till förekommande av varje erinran i nu berörda avseende har det syntts styrelsen böra föreskrivas, att undantag endast får beviljas för försäljning av ifrågavarande förnödenheter utan samband med annan handel. I betraktande av att det här i alldeles övervägande mån är fråga om tillgodoseende av behovet av brännolja, torde undantaget måhända i åtskilliga fall kunna begränsas till att avse allenast försäljning av dylika oljor, vilken försäljning numera i stor utsträckning förmedlas av »Mack»- eller »Bowser»-distributionsapparater.»

Efter att hava anmärkt, att styrelsen givetvis icke avsåge, att under undantaget skulle inbegripas mat- eller dryckesvaror, kläder eller andra föremål, som kunde behövas på färd med motorfordon, men vilkas tillgänglighet icke kunde anses såsom en nödvändig betingelse för framförandet av dylika fordon, fortsätter styrelsen:

»Genom att förbinda undantagen med föreskrifter, som skäligen begränsa arbetstiden för dem, som användas till den genom undantaget medgivna försäljningen, skulle man än ytterligare minska de eventuella, ogynnsamma verkningarna av undantagen för handlens arbetstagare. Nämnas må, att socialstyrelsen plägar till sina medgivanden enligt lagens 16 § föga liknande villkor. Omöjligt torde för övrigt icke vara, att betänkligheterna i förevarande avseende i vissa fall kunna komma att fullständigt undanröjas genom användande av automatiska distributionsapparater.

Anmärkas kan måhända, att det skulle vara inkonsekvent att här särskilt beakta biträdenas arbetstid, då lagen i övrigt ej tager någon särskild hänsyn därtill utan stadgar begränsning av tiden för öppethållande, oavsett om biträden användas eller ej. Häremot kan genmåljas, att den hänsyn till konkurrensen, vilken nödgat lagstiftaren att framgå med samma stränghet även där biträden ej användas, saknar skäl för sig i förevarande fall, där det ju ej kan bli tal om någon egentlig konkurrens.

Ovan har anförts, att med sökanden konkurrerande handelsidkare borde beredas tillfälle yttra sig över ansökningsen. Då dylika undantag emellertid måste anses beröra även handelsbiträdenas intressen och dessa biträden sannolikt också skulle kunna lämna en del upplysningar av betydelse för ärendenas behandling, torde motsvarande möjlighet böra beredas jämväl dem.»

På grund av vad sålunda anförts, har socialstyrelsen föreslagit, att till lagen den 30 maj 1919 om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse måtte fogas ytterligare en paragraf av huvudsakligen följande innehåll:

»Länsstyrelse må, i den omfattning så finnes påkallat, för försäljning av motorbränsle och andra för bruket av motorfordon nödvändiga varor medgiva undantag från tillämpningen av denna lag.

Sådant undantag må dock endast avse försäljning, som bedrivs utan samband med annan handel, och skall för undantagets tillgodonjutande föreskrivas sådana villkor, att arbetstiden för biträde, som användes vid försäljningen, skäligen begränsas.

Innan ansökan om undantag, varom här är fråga, beviljas, böra ej mindre de, som i orten idka handel med varor, vilka undantaget skulle avse, samt dessa handlandes biträden än även de, som där bruka motorfordon, beredas tillfälle att yttra sig över ansökningsen.»

Kommerskollegium.

I avgivet yttrande har kommerskollegium tillstyrkt författningsändringar i huvudsaklig överensstämmelse med vad socialstyrelsen hemställt. Kommerskollegium har dock anmärkt, att i första stycket av den föreslagna nya paragrafen borde, för undvikande av utsträckning av försäljning utöver det nödvändiga, orden »försäljning av motorbränsle och andra för bruket av motorfordon nödvändiga varor» utbytas mot »försäljning av motor- och smörjoljor samt andra för framdrivandet av motorfordon nödvändiga varor». I andra stycket av samma paragraf syntes uttrycket: »försäljning, som bedrivs utan samband med annan handel», böra, såsom otydligt, ersättas med: »försäljning från upplagsställe, där försäljning av andra varor ej förekommer». Det tredje stycket syntes kollegium böra utgå. Det kunde nämligen icke i alla fall vara erforderligt för länsstyrelse att vidtaga de däri föreskrivna åtgärderna. I händelse av behov torde länsstyrelse icke underlåta att höra vederbörande.

I anledning av socialstyrelsens yttrande, att undantag av förevarande art endast skulle medgivas beträffande större samhällen, i regel

blott för ett försäljningsställe, samt viktigare vägknutpunkter, har kommerskollegium vidare framhållit, att länsstyrelse vid beviljande av undantag från lagen givetvis hade att beakta såväl den trafikerande allmänhetens som samtliga vederbörande försäljares berättigade intressen.

Den vid försäljningsställena anställda personalens berättigade anspråk på söndagsvila, har kommerskollegium funnit, med hänsyn, bland annat, till de mycket skiftande förhållanden på olika orter, kunna lämpligast tillgodoses på det sätt socialstyrelsen föreslagit.

Uti en vid kommerskollegii yttrande fogad promemoria har sprängämnesinspektören framhållit i huvudsak följande:

Distribuering av bensin till motorfordons fasta behållare skedde numera huvudsakligen från underjordiska cisterner och endast undantagsvis direkt från handelsbutik. Pump till dylik cistern måste nämligen ur säkerhetssynpunkt monteras utanför butikslokal, antingen i det fria eller i därför avsedd tappningskiosk. Förråd och upplag av bensindunkar, där försäljning ägde rum från dylika, fördrade särskilt för ändamålet inrättade magasin eller öppna lagerplatser. Som dessutom flerstädes i tappningskiosk och stundom även i dunkmagasin förvarades smörjoljor, gummiringar och andra för drivande av motorfordon erforderliga förnödenheter, behöfve därför själva butikslokalerna icke hållas öppna för utminuterig av ifrågavarande varor. Ur ren brandfaresynpunkt vore det av allra största vikt, att erforderligt motorbränsle även under sö- och helgdagar kunde erhållas från godkända anläggningar. På grund av tillgång på erforderligt antal tappningsställen vore nämligen ägare av motorfordon i regel icke rustade för tillfällig lagring av större kvantitet bensin. Därest de hänvisades till att dagen före sö- eller helgdag inköpa erforderliga bensinförråd, skulle dessa i flertalet fall säkerligen komma att förvaras utan iakttagande av nödiga försiktighetsåtgärder.

Det arbete, som genom den av socialstyrelsen föreslagna lagändringen komme att läggas på länsstyrelserna, syntes bliva avsevärt betungande och det skulle komma att stöta på stora svårigheter för länsstyrelserna att rättvist fördela ifrågavarande försäljningstillstånd. Den enda praktiska åtgärden vore ett tillägg till 15 §, varigenom försäljning av motorbränsle och för drivande av motorfordon nödvändiga varor inordnades bland undantagen från lagens tillämpning, dock under villkor att varorna icke finge försäljas från handelsbutik samt att vid försäljningen använda biträden säkerställdes mot oskäligt lång arbetstid.

I hela riket och icke minst i de norra delarna av landet, där järnvägsförbindelserna äro mindre goda, har nu automobiltrafiken en betydande och samhällsnyttig uppgift att ylla. Det orde för den skull ligga i öppen dag, att förefintliga hinder för denna samfärdsels utveckling böra undanröjas, i den mån så kan ske utan förfördelande av andra berättigade intressen. I detta sammanhang måste även hänsyn tagas till vad av såväl socialstyrelsen som automobilklubben anförts därom, att de gällande bestämmelserna i ämnet i stor utsträckning syntes inbjuda till ett kringgående av lagen samt att bristande åttlydnad av bestämmelserna

Spräng-
ämnes-
inspektören.

Departement-
schefen.

i fråga vore anledningen till att gällande lagstiftning icke medfört större olägenheter för motorfordonstrafiken. Vid sådant förhållande synes det föreligga behov av en lagändring, som gör det möjligt för innehavare av motorfordon att under veckans alla dagar på ett lagenligt sätt fylla sitt behov av ifrågavarande förnödenheter. Lika med myndigheterna anser jag emellertid, att en lagändring bör begränsas att avse medgivandet av undantag från gällande bestämmelser blott då fråga är om fristående försäljning av oljor och andra för framdrivandet av motorfordon nödvändiga varor.

På sätt socialstyrelsen framhållit, böra därjämte eventuella olägenheter för butiksbiträdena av en utsträckning av tiden för idkande av handel såvitt möjligt undanröjas genom att vid beviljandet av ifrågasatta undantag knytas vissa villkor om skälig begränsning av arbetstiden. Sålunda böra biträdena tillförsäkras tillbörlig natt- och söndagsvila eller, där intrång på sådan vilotid icke kan undvikas, mot intrånget svarande ledighet under annan veckodag. I varje fall måste därjämte tillses, att arbetstiden icke oskäligt förlänges. Lämpligt torde vara, att den som gör ansökning om undantag, varom här är fråga, även får framlägga förslag till de anordningar, som kunna erfordras för tillgodoseende av angivna syfte.

Vad beträffar formen för den ifrågasatta lagändringen finner jag, lika med socialstyrelsen, det lämpligast att, på sätt nyss antytts, undantag må medgivas från lagens bestämmelser i förevarande hänseende, samt att prövningen härav uppdrages åt länsstyrelserna. Den lokalkänedom, som därvidlag kräves, torde i önskvärd grad besittas av dessa, och den smidighet i tillämpningen, som utgör en så viktig förutsättning för att den ifrågasatta lagstiftningen skall fungera tillfredsställande, lär svårligen kunna vinnas, om ifrågavarande dispensrätt uppdrages åt annan myndighet. Innan dylika medgivanden lämnas, böra länsstyrelserna givetvis söka åvägbringa all erforderlig utredning för åstadkommande av så stor rättvisa och så lämplig fördelning mellan olika orter och leverantörer som möjligt. Sålunda böra i regel även de i frågan på ett eller annat sätt intresserade beredas tillfälle att yttra sig. Ehuru detta torde ligga i sakens natur och vad kommerskollegium anfört mot införandet i lagen av uttrycklig bestämmelse härom sålunda kan hava visst fog för sig, synes mig, särskilt med hänsyn till att ett liknande stadgande redan finnes i 5 § andra stycket av ifrågavarande lag, den av socialstyrelsen föreslagna bestämmelsen om hörande av vissa näringsidkare, deras biträden samt innehavare av motorfordon böra bibehållas.

Då antalet försäljningsställen inom varje län måste bliva ganska stort, för att syftet med ifrågavarande anordning skall vinnas, torde tillfälle finnas för länsstyrelserna att åstadkomma rättvisa emellan de olika engrosförsäljarna av motorbränsle. Någon anledning att för deras skull företaga ombyten av försäljningsställen lärer således icke föreligga. Annorlunda ställer det sig, enligt min mening, i fråga om de särskilda orternas och affärsinnehavarnas intressen. Det kan för dem vara av vikt, att icke de ökade möjligheter till försäljning av ifrågavarande förnödenheter, som nu ifrågasatta medgivanden torde medföra, uteslutande förbehållas vissa en gång för alla bestämda återförsäljare. Jämväl de affärsanställdas berättigade krav på söndagsvila kunna lättare tillgodoses, om ifrågavarande distributionsrätt turvis utövas av olika affärer. Å andra sidan hava motorfordonsinnehavarna intresse av, att de försäljningsställen, varifrån försäljning må äga rum även å sön- och helgdagar, icke ombytas alltför ofta samt att åtminstone på lämpligt sätt offentliggöres. Emellertid torde genom ett lämpligt kungörelseförfarande motorfordonsinnehavarnas intressen kunna i huvudsak tillgodoses, utan att ifrågavarande försäljningsmedgivanden för beständigt fastläsas vid vissa återförsäljare och vissa orter. Att medgivandena icke böra lämnas på alltför kort tid, är dock klart.

Vad slutligen angår formuleringen av lagtexten ansluter jag mig därutinnan till det av kommerskollegium gjorda ändringsförslaget, vilket synes mig giva ett mera otvetydigt uttryck åt vad man med de nya bestämmelserna åsyftar.

Sedan departementschefen därefter uppläst ett i enlighet med ovan angivna grunder inom departementet upprättat *förslag till lag om tillägg till lagen den 30 maj 1919 om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse*, hemställer departementschefen, att lagrådets utlåtande över nämnda förslag måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas medelst utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Carl Stålhammar.

*Bilaga.***Förslag**

till

Lag

om tillägg till lagen den 30 maj 1919 (nr 270) om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse.

Härigenom förordnas, att till lagen den 30 maj 1919 om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse skall fogas en ny paragraf av nedan angivna lydelse:

17 §.

På därom gjord framställning må länsstyrelse, i den omfattning sådant finnes påkallat, i fråga om försäljning av motor- och smörjoljor samt andra för framdrivande av motorfordon nödvändiga varor medgiva undantag från tillämpningen av denna lag.

Sådant undantag må dock endast avse försäljning från upplagsställe, där försäljning av andra varor ej förekommer; och skola sådana villkor för undantagets tillgodonjutande föreskrivas, att arbetstiden för biträde, som användes vid försäljningen, skäligen begränsas.

Innan ansökning om undantag, varom här är fråga, beviljas, böra ej mindre de, som i orten idka handel med varor, vilka undantaget skulle avse, samt dessa handlandes biträden än även de, som där bruka motorfordon, erhålla tillfälle att yttra sig över ansökningen.

---

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 16 januari
1923.*

Närvarande:

justitierådet SUNDBERG,
regeringsrådet THULIN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet STENBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över social-
ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 8 januari
1923, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle, för
det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas över upprättat
förslag till *lag om tillägg till lagen den 30 maj 1919 (nr 270) om begräns-
ning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lag-
rådet av byråchefen för lagärenden i socialdepartementet, hovrättsrådet
Willand Aschan.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 januari
1923.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Lindqvist, anmäler lagrådets den 16 januari 1923 avgivna utlåtande över det den 8 i samma månad till lagrådet remitterade förslaget till lag om tillägg till lagen den 30 maj 1919 nr 270) om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse, däri lagrådet förklarat sig lämna förslaget utan anmärkning.

Departementschefen hemställer, att förslaget, efter att hava undergått en mindre redaktionsändring, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen förordna, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet.

Conr. Falkenberg.